

31. Kumar Ve Şans Oyunları

Kumar Oynamak Haram mıdır?

Kumar, yorulmadan ve emek vermeden kolay yoldan mal kazanma veya kaybetme yöntemi olduğu için bu adı almıştır. Kumar, içki yasağı ile birlikte şu ayetlerle yasaklanmıştır: “Ey iman edenler! İçki, kumar, tapmak için dikilen taşlar ve fal okları ancak şeytan işi birer pisliktir. Bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz. Şeytan, içki ve kumarla sizin aranızda düşmanlık ve kin sokmak ve sizi Allah’ı anmaktan alıkoymak ister. Artık bunlardan vazgeçtiniz değil mi?” (Maide, 5/90-91)

Kumar, insana yaratıcısını unutturan, namaz kılmaktan alıkoyma, tembelliğe sürükleyen, çalışma gücünü yok eden ve insanlar arasında kin ve düşmanlık oluşturan haksız bir kazanç yoludur. Nice aile yuvaları ve servetler kumar yüzünden yok olup gitmiştir. Adı ne olursa olsun, şans oyunu niteliğinde olan ve emek ya da sermaye riski taşımayan tüm talih oyunları kumar sayılır. Böyle bir oyunu para koymadan eğlence amaçlı oynamak bile zamanla kişiyi kumara sürükleyeceğinden ve kumar töhmeti doğuracağından caiz değildir.

Satranç gibi bazı oyunlar ise zihni geliştirdiği ve savaş taktiklerine alıştırdığı için bazı sahabeler tarafından mübah görülmüştür. Ancak bunun için de spor gibi dışarıdan ödül konulmasının dışında bir talih oyunu niteliği taşıması gerekir. Sonuç olarak, kumar amacı taşımadan sadece spor yapmak, zihni dinlendirmek ve eğlenmek gibi meşru bir amaçla oynanan bir oyunun mübah sayılabilmesi için şu dört şartı taşıması gerekir:

Namazın vaktinin geçmesine veya gecikmesine yol açmamalıdır.

Kazananın kaybedenden bir bedel alacağı şekilde oynanmamalıdır.

Oyun sırasında dil kötü ve boş sözlerden korunmalıdır.

Büyük ölçüde vakit israfına sebep olmamalıdır. İslam, kumarı yasaklarken sadece belli bir şeklini

değil, anlam ve sonucunu esas almıştır. Hangi araç ve yöntemle oynanırsa oynansın, oyunun sonunda taraflardan biri kâr, diğeri zarar ediyorsa, bu kumardır. Taraflar zar ya da oyun kartı ile oynar ve kazanan parayı alırsa bu kumardır. Aynı şekilde para toplanıp kura ile sadece bazı kişilerin kazandığı oyunlar da kumardır.

a) Müslüman, hayatını ve kazancını şansa ve tesadüfe değil, tedbir ve emeğe dayandırmalıdır.

b) Başkasının malı haramdır. Onu almanın yolu meşru alışveriş ya da bağış gibi yollardır. Kumar ise haksız kazançtır.

c) Kaybeden kişi razı görünse bile kalbinde rahatsızlık duyar ve kazanana kin besler.

d) Kumar alışkanlık haline gelir, kişi tekrar tekrar oynar ve bağımlı olur.

e) Kumar, ibadetlere engel olur.

f) Kumar sadece bireye değil topluma da zarar verir, işsizliği ve tembelliği artırır.

Piyango, at yarışı ve müşterek bahis gibi oyunlar da kumardır. Bunlar daha büyük kitlelerin oynadığı, kumarın tüm unsurlarını taşıyan oyunlardır. Bazı kurumların bu gelirlerden faydalanması, İslamî açıdan mazeret oluşturmaz. Çünkü İslam, hayır kurumlarını kumar gelirine muhtaç kılmaz. Müslümanlar için Allah rızası yeterli bir teşvik unsurudur.

Satranç ve Tavla Oynamak Haram mıdır?

Satranç oynamanın caiz sayılabilmesi için dört şart öne sürülmüştür:

1. Oyun, namazın gecikmesine sebep olmamalıdır.
2. Para veya başka bir menfaat karşılığı oynanmamalıdır.
3. Kötü sözlerden, yalan, gıybet ve küfürden uzak durulmalıdır.
4. Oyuna bağımlı olunmamalıdır.

Bu şartlar yerine getirildiğinde satranç mübah görülmektedir. Satranç düşünceye dayandığı için faydalı bulunmuş, tavla ise zar ve şansa dayandığı için mesafeli yaklaşmıştır. Fıkıh âlimleri şöyle derler: “Oyun düşünceye ve hesaba dayanıyorsa helaldir, zar ve tahmine dayanıyorsa haramdır.” Satranç buna, tavla ise haram olana örnektir.

Müslüman boş işlerle meşgul olmaz. O ebedi hayatı kazanmak için bu dünyaya gelmiştir. Müslümanın eğlencesi meşru dairede olmalı, ibadete şevk vermeli ve güzel şeyleri düşündürmelidir.

Evet, Müslümanın oyunları bile bir ihtiyacı karşılamalı, ahirete faydalı olmalıdır. Ata binmek, yürüyüş yapmak, bisiklete binmek gibi meşru oyunlar örnektir. Müslüman spor ve oyunlarını da bedenini koruma, ibadete kuvvet kazanma ve hayırlı hizmetlerde devamlılık sağlama amacıyla yapmalıdır. Bu niyetle yapıldığında spor ve oyunlar ibadete dönüşebilir.

Sonuç: Kur'an'ın ifadesiyle dünya bir oyun ve oyalanmadan ibarettir. Bu yüzden okey, tavla, bilgisayar oyunları gibi faydadan çok zararı olan, kalıcı fayda getirmeyen oyunlarla oyalanıp hayatı gaffletle geçirmemeliyiz.